

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС**

№ 5 2019

Львів

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

доктор філологічних наук, професор О. А. Бабелюк

Заступник головного редактора:

доктор філологічних наук, професор О. В. Тищенко

Технічний редактор: П. В. Губич

Члени редколегії:

кандидат філологічних наук, доцент ЛДУБЖД, О. С. Пальчевська
кандидат філологічних наук, доцент ЛДУБЖД, М. Ю. Іванченко
кандидат педагогічних наук, доцент ЛДУБЖД, Л. І. Дідух
доктор філологічних наук, професор Одеса, Н. В. Петлюченко
доктор філологічних наук, професор Одеса, І. М. Колегаєва
доктор філологічних наук, професор Запоріжжя, Г. І. Приходько
доктор філологічних наук, професор Львів, Н. І. Андрейчук
доктор філологічних наук, професор Львів, Т. В. Яхонтова
доктор філологічних наук, професор Чернівці, І. М. Осовська
доктор філологічних наук, професор Чернівці, В. Д. Бялик
доктор філологічних наук, професор Кам'янець-Подільський, А. А. Марчишина
доктор філологічних наук, професор, Львів, Л. В. Мацевко-Бекерська
кандидат філологічних наук, доцент Київ, І. В. Александрук
кандидат філологічних наук, доцент Київ, Х. Б. Мелько
кандидат філологічних наук, доцент Запоріжжя, О. О. Приходченко
кандидат філологічних наук, доцент Дрогобич, О. В. Коляса
кандидат філологічних наук, доцент Одеса, О. Строченко
кандидат філологічних наук, доцент Одеса В. М. Смаглій
доктор філологічних наук, професор (Білорусь), З. А. Харитончик
кандидат філологічних наук, доцент В. Альберт (Угорщина)
кандидат філологічних наук, доцент С. Гайдук (Польща)
доктор філологічних наук, професор Дануга Шимонік (Польща)
кандидат філологічних наук, доцент Маріте Опінчане (Латвія)
доктор філологічних наук, професор Джоанна Клара Теске (Польща)
доктор філологічних наук, професор Сью Гартон (Велика Британія)
доктор філологічних наук, професор Алоїз Волдан (Австрія)

Включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з філологічних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1714 від 28.12.2017)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет за рішенням вченої ради Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (протокол № 8 від 28.05.2019 р.)

*Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)*

Сайт видання: www.philologyjournal.lviv.ua

ЗМІСТ

Білоус Н. В. ДВОЇСТІТЬ СВІТУ ПОЧУТТІВ У ПОЕЗІЇ А. ФОН ДРОСТЕ-ГЮЛЬСХОФ.....	7
Бігунова Н. О. СТАТУСНІ ТА ГЕНДЕРНІ СТОСУНКИ УЧАСНИКІВ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ КОМПЛІМЕНТУ ТА ЛЕСТОШІВ.....	12
Василькевич Г. П. КУЛЬТУРНИЙ ТЕКСТ КРАЄЗНАВЧОЇ ТЕМАТИКИ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	18
Вовк О. В. МАНІФЕСТАЦІЯ ЕМОЦІЇ ЖАХУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ОПИСІВ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ПЕРСОНАЖІВ-ЖЕРТВ.....	23
Гірняк О. Г. ЕМОЦІЯ ГНІВУ У СУЧАСНІЙ ЕМОТИВНІЙ ЛЕКСИЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	30
Грабовецька О. С. ВІДТВОРЕННЯ БІБЛІЙНОЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ПОЕЗІЇ В ПРОЗІ “THE MASTER” ОСКАРА ВАЙЛДА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	35
Грищенко О. В. ART-ТЕХНІКА КАТЕРИНИ БІЛОКУР: ПИСАТИ, ЩОБ ПАМ'ЯТАТИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ В. ЯВОРІВСЬКОГО «АВТОПОРТРЕТ З УЯВИ»).....	42
Гудманян А. Г., Сітко А. В., Струк І. В. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНА АДЕКВАТНІСТЬ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ.....	48
Добровольська М. Б. ПОНЯТТЯ ІМПЛІЦИТНОСТІ ТА ІМПЛІЦИТНОЇ ОЦІНКИ В ЛІНГВІСТИЦІ.....	55
Іванченко М. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МЕТАФОР ЗРАДИ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	60
Кобилко Н. А. КОЛЬОРОВА СИМВОЛІКА ОБРАЗУ ДОРОГИ В ХИМЕРНОМУ ПРОЗОПИСЬМІ ВОЛОДИМИРА ДРОЗДА ТА ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА.....	65
Корнєлаєва Є. В. ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЕВФЕМІЗМІВ.....	70
Літвінова Н. В. ПРИЧИНИ, ВИДИ ТА ЗАСОБИ СЕМАНТИЧНИХ ЗМІН У СЛОВІ.....	76
Лефтерова О. М. ОБРАЗ ПЕЧЕРИ В ТЕКСТІ РИМСЬКОЇ АНТИЧНОСТІ.....	81
Маланій Н. І. ДИЗАБЛИТИ В БРИТАНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОСТОРІ ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ.....	86
Мороз Л. В. ТИПИ РОЛЬОВОГО ГЕРОЯ У ЛІРИЦІ ІВАНА ФРАНКА.....	91
Mosiichuk A. V., Grachova I. Ye. ANCIENT POETICS AS A PRECURSOR OF COGNITIVE STUDIES OF POETIC SYNTAX.....	96
Петренко Л. О. КОНЦЕПТОСФЕРА <i>ПОРИ РОКУ</i> В ПОЕТИЧНІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	101
Петров О. О., Юмрукуз А. А. ПОНЯТТЄВИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ «ЗГОДА» В АНГЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА ТУРЕЦЬКІЙ МОВАХ.....	108
Приймак Д. М. ПРОТИСТОЯННЯ ЗАПОЗИЧЕННЯМ У СУЧАСНОМУ ФРАНЦУЗЬКОМУ ТЕРМІНОТВОРЕННІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	115
Приходченко О. О. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОПОЗИЦІЇ ЖИТТЯ – СМЕРТЬ ІКОНІЧНИМИ ЗНАКАМИ-ДІАГРАМАМИ (НА МАТЕРІАЛІ ГОТИЧНИХ РОМАНІВ ПРО ВАМПІРІВ).....	122
Приходько Г. І. ПОЛІСТАТУСНІСТЬ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ.....	128
Савіна Ю. О. ІНКОНГРУЕНТНІСТЬ ЯК КОГНІТИВНИЙ МЕХАНІЗМ КОМІЧНОГО ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	134
Stasenko R. STEREOTYPISCHES BILD DER JUDEN ANHAND DER WERKE VON LEOPOLD VON SACHER-MASOCH.....	140
Телегіна Н. І., Цюняк І. М. ФУНКЦІЇ ТА ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІДТЕКСТУ В РОМАНІ ФРАНЦУАЗИ САГАН «ОХОРОНЕЦЬ СЕРЦЯ».....	147
Телеки М. М. ЕПОНІМНІ ТЕРМІНОЛОГІЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В ІНФЕКТОЛОГІЇ.....	152
Тищенко О. В. РУХОМІ І ДИНАМІЧНІ ІГРИ: НОМІНАЦІЯ, СИМВОЛІКА, ПРАГМАТИКА (СЛОВ'ЯНО-ГЕРМАНСЬКІ КОНТЕКСТИ ТА ПАРАЛЕЛІ).....	159
Царьова І. В. ВАРІАНТНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ МОВИ.....	165
Шостак О. Г. ЛІТЕРАТУРНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У КРИТИЧНІЙ ДУМЦІ КОРИННИХ НАРОДІВ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ.....	171

**Yurko N. A., Styfanyshyn I. M., Romanchuk O. V. THE CHARACTERISTICS OF ENGLISH TERMS
STRUCTURE IN TOURISM INDUSTRY.....178**

АНОТАЦІЇ

**Калько В. Українські паремії: семантика, синтактика, прагматика: [монографія] / В. Калько. – Черкаси:
Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. – 562 с.183**

ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ.....184

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У КРИТИЧНІЙ ДУМЦІ КОРИННИХ НАРОДІВ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ПОЧАТКУ XXI СТОРІЧЧЯ

Шостак О. Г.

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри іноземних мов і прикладної лінгвістики
Національного авіаційного університету
Проспект Космонавта Комарова 1, Київ, Україна

Статтю присвячено аналізу розвитку індіанської критичної думки у протязом першого десятиліття XXI ст., цей період вирізняється переломом у підході до осмислення творів, написаних письменниками корінного походження. Дослідниця сконцентрувалася на аналізі динамічного розвитку літературної критики корінних народів Північної Америки, оскільки саме вона відображає традиційні риси сприйняття дійсності корінними народами, завдяки їй можна простежити закономірності структуризації національної свідомості у індіанській літературі. Літературні критики почали більше уваги звертати на висвітлення особливостей конкретних індіанських націй, що призвело до появи такого явища як «літературний націоналізм американських індіанців». Увага дослідників змістилася з виявлення рис автентичності, гібридності, міжкультурних впливів на пошук інтелектуальних, культурних, політичних, історичних. Літературний націоналізм корінних народів спрямований на підтримку інтелектуального і політичного суверенітету корінних общин. Дослідники пов'язують різочу зміну пріоритетів із поверненням більшості корінних американців до віри їхніх прадідів. У зв'язку із цим виникає питання як не-корінному читачеві призвичаїтися і зрозуміти тексти корінних письменників.

Виходячи із цього авторка статті переконана, що у індіанській критиці минуле і сучасне практично не розмежовані, вони активно співіснують, стаючи «віддзеркаленням» національної свідомості корінних народів. Вплив минулого індіанських націй досі реально присутній у соціокультурному контексті сучасної літературної критики, яка є по суті його нелінійною рецепцією у свідомості сучасних поколінь, яка виступає переважно полемічно-опозиційний дискурс.

Ключові слова: літературний націоналізм, національна ідентичність, корінні народи Північної Америки, критична думка, індіанська література.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування актуальності. Початок XXI ст. вирізняється переломом у підході до осмислення творів, написаних письменниками корінного походження. Літературні критики почали більше уваги звертати на висвітлення особливостей конкретних індіанських націй, що призвело до появи такого явища як «літературний націоналізм американських індіанців». Увага дослідників змістилася з виявлення рис автентичності, гібридності, міжкультурних впливів на пошук інтелектуальних, культурних, політичних, історичних контекстів, що призвели до виникнення сучасних корінних літератур. Літературний націоналізм корінних народів спрямований на підтримку інтелектуального і політичного суверенітету корінних общин. Дослідники пов'язують різочу зміну пріоритетів із поверненням більшості корінних американців до віри їхніх прадідів. У зв'язку із цим виникає питання як не-корінному читачеві призвичаїтися і зрозуміти тексти корінних письменників.

Критик корінного походження Бріана Берк наголошує, що не існує такого явища у літературі корінних американців як «автентичність погля-

дів», через це не може існувати і міри вимірювання автентичності. «Радше ніж поділяти корінні общини, базуючись на ідеї «частки індіанської крові» й політики ідентичності, пропонованої федеральним урядом», вона дотримується переконання, що «ідентичність корінних американців є текучим і ситуативним явищем» [3, 6].

Актуальність статті полягає в тому, що в ній вперше проаналізовано процес відтворення національної ідентичності корінних народів Північної Америки засобами критичної думки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. 1999 року виходить з друку книга Лінди Тухівай Сміт, яка є представницею народу маорі із Австралії, -«Деколонізація методології. Дослідження і корінні народи», де піддаються критиці методи дослідження, що їх європейська наука і культура застосовує у вивченні явищ корінних культур усього світу. Книга розпочинається шокуючою для будь-якого вченого сентенцією: «Із точки зору колонізованої людини <...> термін «дослідження» нерозривно пов'язаний із європейським імперіалізмом і колоніалізмом. Слово «дослідження», очевидно, найбрудніше слово у словнику всіх корінних народів світу. Згадане у контексті корінної спільноти, воно спричиняє важке мовчання, викликає погані спогади і криву

посмішку» [9, 1]. Проте саме ця розвідка спричинила до активізації досліджень виявів національної ідентичності у літературній творчості народів Північної Америки. Найбільш активно і послідовно аналізують це явища Г. Вомак, Дж. Вівер і Р. Ворріор [11].

Формулювання мети і завдань статті. Вищенаведені фактори зумовили мету статті – висвітлити особливості репрезентації національної ідентичності у індіанській літературній критиці першого десятиліття ХХІ ст. Реалізація мети передбачає виконання таких завдань: довести, що корінна література розширила контекст свого існування і спричинила серйозні зміни у національному і транснаціональному дискурсі літератури США і Канади, цим самим вона активізувала протистояння між західною академічною наукою і критичною думкою, спродукованою корінними критиками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сміт критикує західну парадигму проведення досліджень з точки зору колонізованих народів усієї планети. «Деколонізація методології. Дослідження і корінні народи», заперечує абсолютність західних знань і проведення досліджень і закликає до «деколонізації» методології проведення досліджень культур колонізованих народів. «Нас дратує, що західні дослідники вважають, що вони знають усе про нас, поспілкувавшись із кількома із нас. Нас жахає як легко Захід забажавши екстрагує і привласнює наші знання, нашу образність, речі, що ми створили, відкидаючи цінність людського життя, прив'язаного до землі і територій, їхніх природних ресурсів, відмовляючи у праві на само визнання, ігноруючи їхню мову і культурні особливості» [9, 1]. Авторка наголошує на необхідності етноцентричного фокусу у проведенні досліджень, оскільки у сучасній науковій парадигмі будь-що, пов'язане із корінними народами, має право на існування лише за умови, що воно вміщується у загальну схему західної науки і має цінність для домінантного суспільства. «Дослідження – це один із шляхів, що підкріплює, регулює і реалізує код імперіалізму і колоніалізму. Цей код регулюється формальними правилами і науковими парадигмами дисципліни, що вивчає кожен конкретний дослідник, оскільки вони запроваджені науковими інституціями, що фінансуються державою. Він реалізується міриадами ідеологічних конструктів Іншого, що тиражуються на сторінках наукових і популярних книг» [10, 8].

Дослідниця пише про обмеження, що їх накладає західна парадигма на вчених, які є представниками корінних народів, через специфічні методології, що є притаманними західно-європейському світосприйняттю, яке активно нав'язується системою освіти. «Багато корінних дослідників змушені були боротися із невідповідностями, що виникали між вимогами, які ставилися перед проведенням досліджень і реальністю,

із якою вони зіштовхувалися, будучи частиною корінної спільноти. Існують етичні, культурні, політичні і особистісні питання, що можуть становити певну складність для корінних дослідників, які працюють у своїх громадах як інсайдери, власне через це їх і наймали, але одночасно і як аутсайдери через свою західну освіту, а ще й через обмеження пов'язані із клановим, племенними, лінгвістичними, віковими або гендерними кордонами» [10, 5]. Авторка пише про спротив, що відбувається у сучасних корінних громадах, по відношенню до проведення досліджень, які зачіпають інтереси корінних народів. «У контексті сучасних корінних досліджень виникають питання, які активно обговорюються. <...> Чие це дослідження? Кому воно належить? Чий інтересам воно слугує? Хто матиме від нього зиск? Хто сформулював коло питань, що розглядаються? Хто буде його проводити і документувати? Як будуть поширюватися знання, отримані в результаті дослідження?» [10, 10].

Сміт наголошує на обмеженнях, що їх пропонує західна освіта, та на приниженнях корінного світогляду в академічних розвідках. «Найбільшу критику і обурення у корінних інтелектуалів і активістів викликає те, що західна освіта не дає нам писати або говорити із «справжньої» автентичної корінної позиції. Ті ж, хто відстоюють традиційну корінну точку зору, піддаються критиці, бо те, що вони говорять «не має сенсу» (говорить англійською або що!). Те, що ми говоримо, зводиться до «нативіського» дискурсу, який академічні колеги просто не сприймають серйозно, вважаючи наївним, суперечливим або позбавленим логіки» [10, 14]. Саме тому, як пояснює дослідниця, корінні представники академічної спільноти відмовляються брати участь у будь-яких виявах постколоніального дискурсу, оскільки вважають його «зручним винаходом західних інтелектуалів, які за його допомогою закарбовують своє право давати означення усьому, що є на світі» [10, 14].

Постколоніальні дискусії викликають спротив «не стільки через нову спробу створити літературний образ культури, яка колись була частиною колоніальної окраїни, але через намагання впровадити ідею, про те, що із колоніалізмом уже покінчено. <...> Вчені корінного походження мають усі підстави підозрювати, що мода на пост-колоніалізм є стратегією відновлення й повернення авторитету вчених некорінного походження, оскільки постколоніальний дискурс визначається таким чином, щоб відтіснити людей корінного походження, наш світогляд і наші сучасні турботи» [10, 25].

Книга «Деколонізація методології» справила величезний вплив на розвиток літературної критичної думки Північної Америки, спровокувавши активну дискусію про роль і місце літературних критиків некорінного походження у аналізі творів авторів, що є за походженням американськими

індіанцями або представниками перших націй Канади.

Як відгук на запропонований Сміт новий погляд на дослідження корінних народів світу наступного року друкується антологія «Шкури: сучасна белетристика корінних народів» (2000) під редакцією Катері Аківензі-Дамм, що є представницею народу чіпева у Канаді, і Джозі Дуглас, яка походить із народу вардаманів із Австралії, куди увійшли літературні твори як перших народів Канади і США, так і роботи письменників із Австралії і Нової Зеландії. Книга одночасно була надрукована як у Канаді, так і у Австралії. У передмові Аківензі-Дамм пише про те, що до цього часу збереглося таке відношення до творчості представників корінних народів світу яке б вона охарактеризувала б словом «інтелектуальний і естетичний апартеїд». «Наша творчість, а її існує велика кількість, налічує тисячі років свого існування, але по відношенню до неї продовжується расова сегрегація, замовчування, ігнорування і зневага. Усі автори цієї збірки мають спільні риси, а саме: наша прив'язаність до рідної землі, історії геноциду, колонізації і насильницького переміщення, а також волю до виживання і прагнення передати перлини наших культур наступним поколінням» [1, VI].

Того ж року з'являється книга Сідні Ларсона «Захоплені посередині: традиції і досвід у сучасній белетристиці корінних американців» (2000). Автор пропонує залучати «додатковий науковий аналіз, що включає в себе діалог критиків аби уникнути одноосібної гегемонії над текстом» [7, 56]. Дослідника непокоїть тенденція, що намітилася у індіанській критичній думці, коли критики звинувачували одне одного у відході від принципів «індіанськості» і не дотримання ідей, що зародилися на полях битв, що їх вели протестні рухи 60-70х рр. Ларсон закликає до вирішення проблем пошуку національної ідентичності на сторінках критичних розвідок, завершивши військові дії, що асоціюють американських індіанців із Рухом американських індіанців. «Не має сумніву, що є багато причин для масової політичної активності на націоналістичному ґрунті у сучасному індіанському світі. І я вдячний тим, хто має мужність вимагати повернути вкрадене і відновити справедливість щодо заподіяного у часи геноциду проти американських індіанців. Їхні добрі справи дають можливість мені підкреслити, що існує дещо спільне для представників різних культур» [7, 5].

2003 року з'являється книга «Створення літератури корінних американців» Роберта Паркера. У своїй розвідці дослідник вирішує питання, що ж насправді слід вважати літературою корінних жителів. Він заявляє, що сприймає наявність цієї літератури як належне явище сучасності. «Я також настоюю на тому, що індіанська література має естетичну цінність, так само як і індіанську ідентичність» [8, 3]. Основою його

дослідження стають твори Томаса Кінга, Джона Метьюза, Дарсі МакНікла, Леслі Мармон Сілко і Рея Янг Беар. Паркер намагається проаналізувати історію індіанської літератури з точки зору втілення ідей усної літератури у письмовий текст, розглядає особливості втілення індіанської маскулінності в аналізованих текстах і особливості ставлення до державних інституцій. «Прагнення створити корінну літературу увесь час повертає індіанських авторів на шляхи чотирьох визначених тем. А саме: юнацька маскулінність, що перебуває під загрозою зникнення, усна культура, особливості індіанської поезики, відчуження індіанської культури від того, що складає ціннісні орієнтири мейнстрімної культури» [8, 5]. Особлива цікавість до маскулінних виявів у індіанській літературі є опозицією до фемінних студій П.Г. Еллен. Деякі сентенції Паркера виглядають як звинувачення, на його думку, герої індіанських романів є сексуально неактивними, «вони увесь час зволікають, а якщо щось і роблять, то роблять це без належної зацікавленості, що є натяком на латентну гомосексуальність або якщо сказати це не так відверто, то це говорить про їхню неоднозначну сексуальність. Їхня невизначена, пасивна маскулінність уявляється неприємним середовищем індіанської сучасності і гендерних стосунків» [8, 5].

Дослідника обурює тенденція недооцінювати вклад некорінних критиків у розбудову літератури американських індіанців: «Я не знахожу аргументи Вомака щодо есенціалізму переконливими або добре обґрунтованими щодо дебатів, що точаться навкруг цієї теми. Тому я не погоджуюсь із його прихованою тезою, що некорінні критики не можуть запропонувати нічого ґрунтового, обговорюючи літературу корінних народів» [8, 196]. Пояснюючи вживання слова «створення» у назві його книги, Паркер пояснює, що таким чином він бажав підкреслити «тимчасовість і постійну змінюваність у цьому процесі, що протистоїть природній і неминучій ефузії індіанської ідентичності. Розглядати індіанське мистецтво як таку ефузію – це все одно що вважати, що індіанська ідентичність є позаісторичною, статичною й абсолютною, що пихато створюється іншими, а не такою, що постійно продукується індіанцями. Хоча і слід визнати, що без не-індіанців ніхто б не зміг уявити індіанців як категорію» [8, 5].

2007 року Елізабет Кук-Лінн друкує розвідку під назвою «Нові індіанці – старі війни», де закидає звинувачення у пасивності представникам сучасної корінної інтелектуальної еліти. На її думку, у той час як для більшості вчених східного походження, серед яких найбільш яскравими, вона вважає, розвідки Едварда Сеида, пошуки позбутися негативних наслідків колоніалізму є пріоритетним напрямком дослідження, більшість індіанських критиків стоїть на узбіччі цього важливого процесу. «Що ж має бути центром наших розвідок? Може це Денніс Банкс? Новинки із

судових засідань проти представників Руху американських індіанців? Написання третьосортних романів чи участь у кінемаграфічних фестивалях штату Юта? А може переповідання персональних історій в контексті історичної трагедії? Я так не думаю» [5, 10]. Письменниця доводить, що історія корінних народів Північної Америки є корисним збільшуваним фокусом для пошуку контексту сучасних імперіалістичних війн. «Нічого у світі не відбувається без попереднього контексту, саме тому старі індіанські війни слід розглядати як фон, на якому розгортаються сьогоднішні жажиття» [5, 72].

Кук-Лінн ставить за приклад справжніх письменників, що не відступають від свого історичного покликання, імена Д'Арсі МакНікла, перед яким гасне навіть зірка Вайн Делорії, та Грега Вомака. Роботи цих письменників письменниця називає «найміцнішим антидотом» для письма більшості американських індіанців, що, на її думку, продовжують писати історії, що їх навчили їхні загарбники. Найбільше критики дісталося творам Дж. Велча і Шермана Алексі за зображення безпросвітності життя на індіанській резервації. Дослідниця пристрасно вимагає від індіанського письменства і критиків підтримати ідею націоналістичного прочитання текстів, що, на її думку, має підтримувати ідею боротьби за суверенність у контексті глобалізації.

Дуан Шампейн 2007 року друкує статтю «У пошуках теорії і методу дослідження індіанських студій», де пише про те, що «мультидисциплінарний підхід до вивчення американських індіанців дещо покращився протягом останнього десятиліття, але це суттєво не вплинуло на концептуальний підхід, що мав би визначати індіанські студії як дисципліну, розвиваючи її теоретичні виклади, котрі б достойно презентували теоретичні й методологічні підходи до вивчення корінних народів» [4, 353]. На думку дослідниці «колоніальний і глобалізаційний контекст створюють нові перешкоди і можливості для громад американських індіанців» [4, 361]. Шампейн переконана, що теоретична думка не встигає за тими змінами, що їх переживають сучасні корінні народи Північної Америки.

У статті «Геть воду! Спорідненість літературної критики і деколонізаційного імперативу» (2008) Деніел Хіз Джастіс доводить, що найбільш плідотворний засіб, що його має використовувати корінна критика, це бути спроможною враховувати взаємозв'язки, що поєднують культурні, історичні, політичні й інтелектуальні контексти, із яких постає кожен корінний текст. «Така включеність забезпечує багате різноманіття інтерпретацій й сенсбілізує у нас множинні зв'язки і контексти, які виправдовують подібні дослідження з моральної точки зору» [6, 165].

2008 року друкується антологія жіночої прози «Обчислення» під редакцією Герти Світ Вонг, Лаурен Стюарт Мюлер, Джени Секвої Маг-

далено. У передмові до цього видання укладачки пишуть про те, що вони обирають термін «коротка проза», а не більш звичне для американської літератури «коротке оповідання» аби позначити окремішність творів, написаних корінними жінками-авторами антології. «Коротке оповідання є жанром євро-американської літературної традиції, де у витонченій короткій формі створюється твір із зачином, кульмінацією і розв'язкою. У той час як коротка проза теж належить до академічно визнаних літературних жанрів, що містить у собі переказ усних оповідок, оповідних циклі, анекдотів, переповідання розмов, оповідей, які на прикладі Леслі Сілко, можуть бути організовані навкруг географічного контексту народу пуебло» [13, xv]. Хоча надалі упорядниці антології пишуть про те, що вони зовсім не прагнуть відокремити літературні жанри як суто індіанські або ж навпаки. Проте, характеризуючи твори, що увійшли до антології, дослідниці виділяють риси, що є характерними для традиційних усних оповідей корінних народів. «Рекурентні структурні елементи у короткій прозі цієї антології містять у собі циклічну, а не лінійну нарративну конструкцію, нашарування мультиперспектив, підкреслену географічність над темпоральністю, перекладання звичайних подій у текстуальні площини, руйнування західної лінійності часу (минуле і сучасне існує одночасно), зображення землі як живої істоти, взаємопроникнення міфу і повсякденності» [13, xv]. Укладачки наголосили на принципі за яким складалася антологія: «Так само як історії передаються від одного покоління до іншого, а у корінних культурах прийнято віддавати честь говорити першими старшим, так само і ми побудували свою антологію – від старших до наймолодших» [13, xv].

2008 року виходить друком резонансна розвідка Вівера, Вомака і Ворріора «Літературний націоналізм американських індіанців». Автори розглядають сильні і слабкі сторони виявів націоналізму у літературних творах, що належать перу письменників корінного походження.

Чедвік Аллен друкує ґрунтовну роботу присвячену дослідженню теорії літературної критики у контексті корінних народів світу «Транскорінні: методологія дослідження глобальних літературних студій корінних народів» (2012), у якій автор витлумачує потенційні можливості співставлення текстів, написаних представниками різних корінних народів світу. Він пропонує методологію розгляду транскорінних явищ культури, які, він вважає, мають багато спільного у своїй основі не лише з точки зору просторової прив'язки, але й творилися в схожому середовищі й історичних умовах. Аллен пропонує методологію аналізу артефактів корінних культур, спираючись на темпоральний контекст історичних умов, у яких вони були створені. У своєму дослідженні автор прагне відтворити діалектичний зв'язок між текстами, естетичною системою й творами мисте-

цтва на зразок картин, різьблення або ткацтва. Так, він порівнює вірш Момадея «Карнегі, Оклахома 1919», написаний до п'ятисотріччя висадки Колумба із піктографічною традицією народу кайова, дизайном текстильними виробів навахів й різьбленням народу маорі (whakaio).

Аллен застерігає, що він зовсім не прагне запропонувати єдину естетику для усіх корінних народів, яку б можна було застосовувати до усіх творів корінного мистецтва будь-якого періоду. «Напроти, я ратую за створення відмінних естетичних систем з метою дати належну оцінку й правильно інтерпретувати різноманітні роботи корінного мистецтва, включаючи і твори сучасної літератури» [2, 106]. Дослідник ставить питання про можливість створити нову парадигму «транскорінної літературної критики», яка давала б можливість «читати через національні й географічні кордони, володіючи широким спектром корінних концепцій, що несуть у собі естетику сили і задоволення» [2, 110].

Інше питання, що його автор ставить у своїй роботі, стосується адекватності перекладів англійською мовою, що їх зазнають літературні твори корінного мистецтва. Його хвилює імовірність багаторівневих зіставлень, що роблять можливими багаточисленні інтерпретації, за умови відсутності мови оригіналу у літературних текстах, що надруковані найчастіше англійською мовою. Дослідник задається питанням: «Як ми можемо концептуалізувати потенціал відтворення мелодики мови, що представляє собою зв'язок між сучасним представником корінної спільноти із предковичним а рівні акустичних елементів, які можуть і протиставлятися на рівні лінгвістичних концепцій?» [2, 153].

Зацікавленість у філософському світогляді колінних жителів Північної Америки і його віддзеркалення у літературних творах простежується у монографіях, що були надруковані 2013 року – «Розплутуючи тканину часу: індіанські думки про всесвіт» під редакцією Маріо Мур і Трейс Демейер та «Крокуючи землею багатьох богів: священні витоки сучасної екзогенної літератури» авторства Джеймса Вохлпартта. Автори цих досліджень розглядають як древні ідеї про спорідненість із конкретним місцем на землі перетворюються у сучасні теорії про збереження енергії, обмін силами і стабільність буття.

Робота «Розплутуючи павутину часу» присвячена дослідженню творчості Вайн Делорії, сама книга починається цитатою його авторства: «Усі племена говорять, що всесвіт є лише плодом уяви» із книги, присвяченій корінній філософії «Світ у якому ми жили». Монографія складається із п'яти частин, присвяченим проблемам космогонії, церемоніям, усним оповідям, поняттю «дух» і святенності географічних просторів. Автори розвідок є представниками різних корінних народів, серед яких можна виділити імена Еліс Азур, Сілні Кук Бед Медсін, Джон Беррі, Базіл Джонсон, Деніс Лоу.

Монографія «Крокуючи землею багатьох богів» Вохлпартта торкається тем космогонії у сучасній літературній критиці. Автор переконаний, що цілком можливо поєднати гегелівську теорію із уявленнями про світ древніх жителів континенту. «Фізичний світ має власне особисте життя у якому людина займає дуже невелике місце і потребує постійної підтримки від інших живих істот» [12, 177]. Усвідомлюючи це, людина має повсякчас демонструвати власну вдячність у вигляді пісень, церемоній і літературних оповідей. Вохлпартт переконаний, що сучасна література корінних народів несе ту ж функцію, що і древні форми літератури, а саме може лікувати і відновлювати, застосовуючи сили всесвіту. Для доказу цієї теорії він обрав аналіз текстів «Екологія дитинства бідняка» (2000) Дженніс Рей, «Втеча: неприродна історія сім'ї і місцини» Террі Темпест Реф'юздж, «Житло: духовна історія живого світу» (1995) Лінди Хоган.

2008 року виходить друком резонансна розвідка Вівера, Вомака і Ворріора «Літературний націоналізм американських індіанців». Автори розглядають сильні і слабкі сторони виявів націоналізму у літературних творах, що належать перу письменників корінного походження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищесказане слід зауважити, що у індіанській критиці минуле і сучасне практично не розмежовані, вони активно співіснують, стаючи «віддзеркаленням» національної свідомості корінних народів. Вплив минулого індіанських націй досі реально присутній у соціокультурному контексті сучасної літературної критики, яка є по суті його нелінійною рецепцією у свідомості сучасних поколінь, яка витворює переважно полемічно-опозиційний дискурс.

ЛІТЕРАТУРА

1. Akiwenzie-Damm, Kateri. Preface: We remain, Forever. *Skins : Contemporary Indigenous Writing* / Ed. by Kateri Akiwenzie-Damm and Josie Douglas. Alice Spring, Australia, 2000. P. vi-ix.
2. Allen, Chadwick. *Trans-Indigenous: Methodologies for Global Native Literary Studies*. Minneapolis, 2012. 336 p.
3. Burke, Brianna. *On Sacred Ground: Medicine People in Native American Fiction (2011)* : [Електронний ресурс] / Dissertation Paper. 157 p. Режим доступа:http://scholarwork.umass.edu/open_access_dissertations.
4. Champagne, Duane. *Search of Theory and Method in American Indian Studies*. *American Indian Quarterly*. 2007. Vol. 31. No. 1. P. 353-372.
5. Cook-Lynn, Elizabeth. *New Indians, Old Wars*. Urbana, 2007. 226 p.
6. Justice, Daniel Heath. "Go Away Water!" Kinship Criticism and the Decolonization Imperative. *Reasoning*

Together. The Native Critics Collective / Ed. by Craig S. Womack, Daniel Heath Justice & Christopher B. Teuton. Norman, 2008. P. 147-168.

7. Larson, Sidney J. *Captured in the Middle: Traditions and Experience in Contemporary Native American Writing*. Seattle, 2000. 180 p.

8. Parker, Robert Dale. *The Invention of Native American Literature*. Ithaca, 2003. 290 p.

9. Smith, Linda Tuhiwai. *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. London, 1999. 208 p.

10. Smith, Linda Tuhiwai. *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. 2nd Edition. London, 2012. 240 p.

11. Weaver, Jace; Womack, Greg; Warrior, Robert Allen. *American Indian Literary Nationalism*. Albuquerque, 2006. 272 p.

12. Wohlpart, A. James. *Walking in the Land of Many Gods: Remembering Sacred Reason in Contemporary Environmental Literature*. Athens, 2013. 203 p.

13. Wong, Hertha D., Muller, Lauren Stuart, Magdaleno, Jana Sequoya. Introduction. *Reckoning. Contemporary Short Fiction by Native American Women* / Ed. Hertha D. Wong, Lauren Stuart Muller, Jana Sequoya Magdaleno. Oxford, 2008. P. XIII.- XXIX.

REFERENCES

1. Akiwenzie-Damm, Kateri. (2000) Preface: We remain, Forever. *Skins: Contemporary Indigenous Writing* / Ed. by Kateri Akiwenzie-Damm and Josie Douglas. Alice Spring, Australia. [in English]

2. Allen, Chadwick. (2012). *Trans-Indigenous: Methodologies for Global Native Literary Studies*. Minneapolis. [in English]

3. Burke, Brianna. *On Sacred Ground: Medicine People in Native American Fiction* (2011). [Електронний ресурс] / Dissertation Paper. http://scholarwork.umass.edu/open_access_dissertations. [in English]

4. Champagne, Duane. (2007). *Search of Theory and Method in American Indian Studies*. *American Indian Quarterly*. [in English]

5. Cook-Lynn, Elizabeth. (2007) *New Indians, Old Wars*. Urbana. [in English]

6. Justice, Daniel Heath. (2008). "Go Away Water!" Kinship Criticism and the Decolonization Imperative. *Reasoning Together. The Native Critics Collective* / Ed. by Craig S. Womack, Daniel Heath Justice & Christopher B. Teuton. Norman. [in English]

7. Larson, Sidney J. (2000). *Captured in the Middle: Traditions and Experience in Contemporary Native American Writing*. Seattle. [in English]

8. Parker, Robert Dale. (2003). *The Invention of Native American Literature*. Ithaca. [in English]

9. Smith, Linda Tuhiwai. (1999). *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. London. [in English]

10. Smith, Linda Tuhiwai. (2012). *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. 2nd Edition. London. [in English]

11. Weaver, Jace; Womack, Greg; Warrior, Robert Allen. (2006). *American Indian Literary Nationalism*. Albuquerque. [in English]

12. Wohlpart, A. James. (2013). *Walking in the Land of Many Gods: Remembering Sacred Reason in Contemporary Environmental Literature*. Athens. [in English]

13. Wong, Hertha D., Muller, Lauren Stuart, Magdaleno, Jana Sequoya. (2008). Introduction. *Reckoning. Contemporary Short Fiction by Native American Women* / Ed. Hertha D. Wong, Lauren Stuart Muller, Jana Sequoya Magdaleno. Oxford. [in English]

LITERARY NATIONALISM IN NATIVE AMERICAN CRITICAL THOUGHT AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Shostak Oksana Grygorivna

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Foreign Languages and Applied Linguistics Chair

National Aviation University

Av. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, Ukraine

The beginning of the twenty-first century is marked by a turning point in the approach to comprehending works written by Native American writers. Literary critics began to pay more attention to highlighting the particularities of specific Indian nations, which led to the emergence of such a phenomenon as "the literary nationalism of American Indians". The researcher began to focus on the analysis of the indigenous literary critique dynamic development, because it reflected the traditional perception of Native reality, made possible to trace the patterns of Native identity structure in literature. The attention of researchers has shifted from identifying the features of authenticity, hybridization, intercultural influences on the search for intellectual, cultural, political, and historical origins of Indigenous literatures. The literary nationalism of

indigenous peoples is aimed to support the intellectual and political sovereignty of indigenous communities. Researchers associate a striking shift in priorities with the return of most Native Americans to the faith of their great-grandfathers. In this regard, the question arises as a non-radical reader should become accustomed to and understand the texts of indigenous writers.

Proceeding from this, the author of the article is convinced that in the Indian critique the past and present are virtually indistinguishable, they actively coexist, becoming "a reflection" of the national consciousness of indigenous peoples. The influence of the past of the Indian nations is still really present in the socio-cultural context of contemporary literary criticism, which is in essence its non-linear reception in the minds of modern generations, which produces predominantly polemical-oppositional discourse.

Key words: *literary nationalism, national identity, Native Americans, critical thought, Indian literature.*